La xiqueta que va fer art social a la seua classe de primària

written by Sergio Miralles | 14 d'October de 2025



Ser **artista social** està a l'abast de qualsevol persona. Consistix en transformar i construir relacions socials positives, de bondat, veritat i bellesa, basades en el diàleg igualitari i el respecte. En este article vull compartir un cas particular, un clar exemple d'art social protagonitzat per una alumna de primària.

En una ocasió vaig tindre la fortuna de ser tutor d'alumnat d'11 i 12 anys; una etapa de preadolescència, complicada. Era un grup difícil, al setembre abundava l'individualisme, hi havia relacions de poder i rivalitat. Es veia, especialment en les xiquetes, una clara divisió en dos grups: un xicotet grup, treballador i on es donaven suport mútuament, però que havia estat sempre molt silenciat en la classe; i un altre grup amb molta popularitat on destacaven les disputes, els menyspreus i la competitivitat.

En el grup popular van sorgir discussions i es van dividir. Una d'eixes xiquetes, Paloma (nom fictici), es va començar a desplaçar i aïllar, no sols pels conflictes de classe, sinó perquè travessava moments molt complicats en molts sentits. Vam decidir reestructurar els grups de taules en classe: vam aprofitar per a fer-los encara **més heterogenis**.

Paloma va accedir a asseure's al costat de Silvia (nom fictici), una companya del grup menys popular. Tots sabíem que, al costat de Silvia, Paloma estaria tranquil·la i segura. Al poc de temps, va començar a sorgir una cosa increïble: Silvia va començar a ajudar a Paloma en assignatures en les quals tenia dificultat, i va començar a tindre més popularitat en la classe gràcies a eixe acte solidari i a la seua bona relació amb Paloma. Al mateix temps, Paloma va començar a treballar més, aprendre més, estar més tranquil·la i passar-ho bé. Paloma es va començar a ajuntar amb el grup de Silvia. Així, va recuperar el seu bon humor. **Paloma tornava a somriure i els seus ulls brillaven més alegres que mai**. Poc després, va aconseguir reconciliar-se amb el seu grup de sempre, però **no es va oblidar de Silvia ni del seu grup**, els qui l'havien ajudat tant en els seus pitjors moments. A mesura que succeïen estes transformacions, vaig observar com **totes les xiquetes de la classe eren valorades per igual, populars i segures. Als patis, totes van començar a relacionar-se amb totes. Van crear un bonic entorn d'amistat i igualtat, tant en classe com fora. Paloma va aconseguir, juntament amb Silvia, unir a totes les xiquetes de la classe**.

Però això no va ser només conseqüència d'asseure estes alumnes juntes. **Esta creació va ser possible perquè des del primer dia de curs es va aplicar el que aporten les evidències científiques d'impacte social (ECIS)**:

- des del primer dia, vam parlar en classe de **l'amistat** i de com funcionen les relacions socials;
- féiem una assemblea fixa cada setmana, més les necessàries si sorgien conflictes;
- vam aplicar el **club de valentes i valents violència zero**;
- féiem **tertúlies literàries dialògiques** on parlàvem dels millors sentiments humans a partir de **les**

millors obres literàries;

- féiem **tertúlies científiques dialògiques** llegint articles científics (i altres de divulgació científica) i van aprendre què diuen les investigacions sobre l'assetjament, el *bullying* i com superar-lo;
- coneixien molt bé què és la violència, què és la pressió social entre iguals, què és el **llenguatge del desig** i l'atractiu social, què són les **noves masculinitats alternatives**, què és la **violència aïlladora**, etc.

Va ser un treball de principi a fi aplicant, llegint i debatent amb elles i ells les evidències científiques d'impacte social. **Posar les ECIS en coneixement i a l'abast de la ciutadania (de qualsevol edat) genera transformació social**.

Segons paraules d'este alumnat, recollides textualment en assemblees i entrevistes, gràcies al club de valents es van convertir en millors persones; van aprendre a triar millor els seus amics, a posicionar-se amb la víctima i defendre sense violència; van aprendre que tota persona pot canviar, que la qualitat de les amistats és millor que la quantitat… Per primera vegada en tota la primària sentien que tenien un entorn segur i còmode. Van aprendre a canviar la seua manera de vore el món.

Imatge: Freepik